



NATUURTOETS

VOOR DE REALISATIE VAN EEN
KANTOORBESTEMMING TE RUINEN

buro bakker adviesburo voor ecologie bv

NATUURTOETS
VOOR DE REALISATIE VAN EEN KANTOORBESTEMMING TE RUINEN

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

*Buro Bakker (2011);
Natuurtoets voor de realisatie van een kantoorbestemming te Ruinen.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht van Grontmij afd. Noord.*

in opdracht van:

GRONTMIJ AFD. NOORD

contactpersoon:

MEVR. S.J.M. VEENHUIS

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV

Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643

Projectleiding:

Ir. M.S. Van Kerckvoorde

Veldwerk:

Ing. T. Wiersma

Rapportage:

Ing. T. Wiersma

Drs. D. E. Heidinga

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING EN DOEL	1
1.2	METHODE QUICKSCAN	1
1.3	PLANGEBIED.....	1
1.4	VOORGENOMEN ONTWIKKELING.....	2
2	VERKENNING FLORA- EN FAUNAWET.....	4
2.1	TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET	4
2.2	POTENTIES, EFFECTEN EN VERVOLG	4
2.2.1	Flora	4
2.2.2	Vogels.....	4
2.2.3	Vleermuizen	5
2.2.4	Grondgebonden zoogdieren	6
2.2.5	Steenmarter	6
2.2.6	Reptielen en amfibieën	6
2.2.7	Vissen	7
2.2.8	Ongewervelden.....	7
2.2.9	Licht beschermde soorten	7
2.3	CONCLUSIES.....	8
2.3.1	Samenvatting matig en zwaar beschermde soorten	8
2.3.2	Samenvatting vervolg.....	8
3	VERKENNING NATUURBESCHERMINGSWET 1998.....	9
3.1	TOETSINGSKADER NATUURBESCHERMINGSWET 1998.....	9
3.2	LIGGING PLANGEBIED TEN OPZICHTE VAN HET NATURA 2000-GEBIED	9
3.3	DOELSTELLINGEN NATURA 2000-GEBIED DWINGELDERVELD.....	10
3.4	VOORKOMEN BESCHERMDE WAARDEN	12
3.5	EFFECTENANALYSE.....	20
3.6	CONCLUSIE.....	21

4	VERKENNING EHS	22
4.1	HET BEGRIP EHS.....	22
4.2	BESCHERMING EHS	22
4.3	LIGGING PLANGEBIED TEN OPZICHTE VAN DE EHS.....	24
4.3.1	Wezenlijke waarde EHS op de planlocatie.....	24
4.4	GEVOLGEN VAN DE LIGGING VAN HET PLANGEBIED VOOR DE VOorgenomen ONTWIKKELING	25
4.4.1	Is er sprake van significante aantasting van de EHS?	25
4.4.2	Wat als toetsing toch noodzakelijk is?	25
4.4.3	Aanpak voor het vervolg.....	26
5	BRONNEN.....	27
	BIJLAGE I FLORA- EN FAUNAWET	1
	Toetsingskader Flora- en faunawet	2

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Voor de realisatie van een nieuw kantoor is Vereniging Natuurmonumenten voornemens een bestaande woning in Ruinen uit te breiden. Daarnaast worden op de locatie twee schuren en parkeerplaatsen gerealiseerd.

Effecten op beschermde flora en fauna als gevolg van de gewenste ontwikkeling, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Buro Bakker is daarom gevraagd om middels een verkennende toetsing (quicksan) eventueel aanwezige beschermde flora en fauna in beeld te brengen en de effecten van de gewenste ontwikkeling op deze soorten te beoordelen.

Met de quickscan Flora- en faunawet wordt eenduidig in beeld gebracht of en welke beschermde soorten in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Indien de gewenste ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten voor deze soorten, leidt de quickscan tot aanbevelingen voor vervolgstappen. Het uiteindelijke doel is het afstemmen van de ontwikkeling op de aanwezigheid van beschermde soorten, zodat gewerkt wordt binnen de kaders van de Flora- en faunawet.

Verder ligt het plangebied op korte afstand van Natura 2000-gebied Dwingelderveld en ligt het binnen de begrenzing van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De voorziene ontwikkeling zou kunnen leiden tot negatieve en/of significante effecten op de beschermde waarden van deze natuurgebieden. In hoofdstuk 3 wordt onderzocht of de voorgenomen ontwikkeling strijdig is met de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk 4 wordt onderzocht wat de gevolgen zijn van de voorziene ontwikkeling op de planlocatie en de ligging binnen de EHS.

1.2 METHODE QUICKSCAN

Voor de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie bronnen achter in dit rapport). Op 13 mei 2011 is een ecologische verkenning op locatie uitgevoerd. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn inschattingen gemaakt van het (mogelijke) voorkomen van beschermde soorten op basis van terreinkenmerken.

1.3 PLANGEBIED

Het plangebied bevindt zich aan de Benderse 20 te Ruinen. Ten noordoosten van het plangebied liggen intensief gebruikte agrarische gronden, ten zuidwesten ligt een grote camping met bospartijen (figuur 1.1).

De woning is in een goed onderhouden staat. De schuur even verderop bestaat uit een open gedeelte en een afgesloten deel en wordt gebruikt als opslag van materialen. Boven vrijwel de gehele lengte van de schuur is een vliering aanwezig. De schuur is opgebouwd uit deels enkelwandige bakstenen muren en deels houten wanden. Het dak bestaat uit golfplaten.

De tuin rondom de woning geeft een opgeruimde indruk en bestaat uit gemaaid gazon met enkele bomen, struiken en borders met uitheemse tuinplanten (figuur 1.2). Overhoekjes of ruigere delen ontbreken. Er is een ruim verhard erf aanwezig. Er bevinden zich geen watervoerende sloten of vijvers op het terrein.



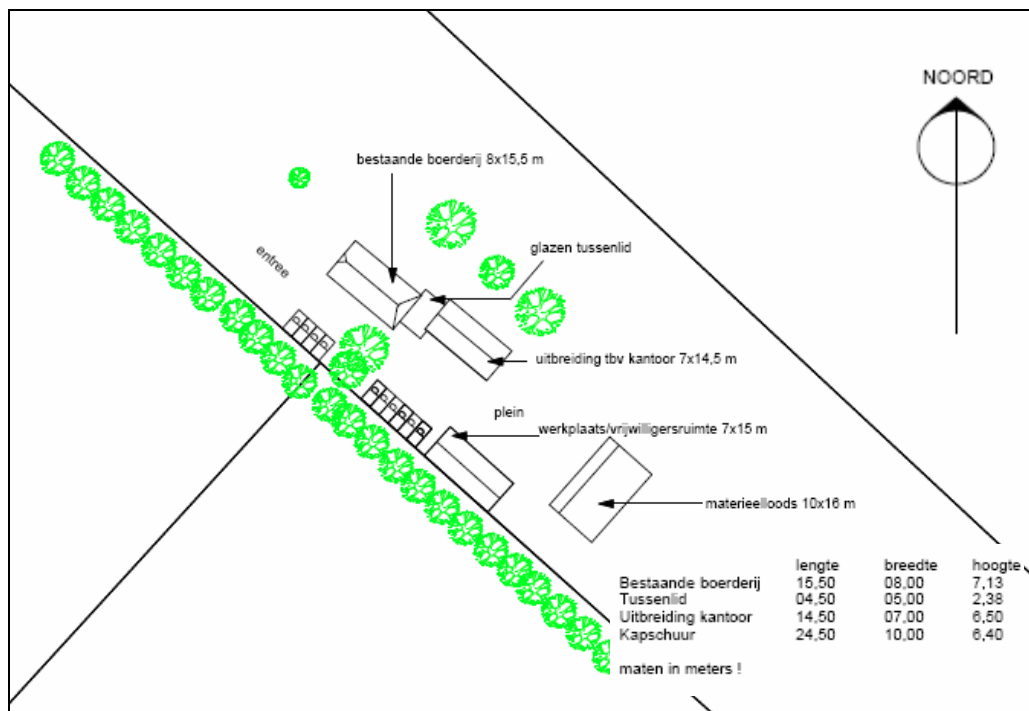
Figuur 1.1 De ligging van het onderzoeksgebied (Bron: Google Earth Pro).



Figuur 1.2 Impressie van het plangebied. Links de woning, rechts de te slopen schuur.

1.4 VOorgenomen Ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit drie delen. De bestaande woning wordt aan de noordoostzijde uitgebreid en zal in de toekomst fungeren als kantoor voor Natuurmonumenten. De aanbouw wordt geplaatst langs de achtergevel van de woning. Het aansluitende deel reikt hierbij tot aan de dakrand van de woning. De gehele aanbouw wordt geplaatst in het huidige gazon. Wellicht worden enkele struiken hiervoor gerooid. Ten tweede worden een tiental parkeerplaatsen gerealiseerd op het huidige erf. Hiervoor worden geen bomen gekapt of struiken gerooid. Tenslotte wordt de huidige schuur gesloopt en worden twee nieuwe schuren gebouwd. Dit alles vindt plaats binnen de perceelsgrenzen (figuur 1.3). In totaal neemt de oppervlakte bouwmasa binnen het perceel toe met ca. 390 m² (minus de oppervlakte van de bestaande, te slopen schuur).



Figuur 1.3 Tekening nieuwe situatie

Benderse 20 te Ruinen		SO4
Opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten		
Situatie Nieuwe Toestand		
Schaalloods		
Get d.d.: 23-08-2011		
Tekeningnummer 091103-00		
Maten in het werk controleren		
Formaat A-3		
		Bouwkundig Adviesburo Buis Bas Buis Looijwijk 80 3712 VJ De Bilt (t) 030-2211690 (m) 06-54393220 (e) bas.buis@buis.nl (w) basbuis.nl

2 VERKENNING FLORA- EN FAUNAWET

2.1 TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET

De Nederlandse natuurwetgeving is gebaseerd op de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming is hierbij uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt een aantal veelal zeldzame of kwetsbare planten- en diersoorten. Relevant zijn in het kader van deze quickscan vooral de bepalingen die van toepassing zijn op ruimtelijk inrichting en ontwikkeling. De Flora- en faunawet is overal in Nederland van toepassing, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten.

Er worden in de Flora- en faunawet drie verschillende beschermingsniveaus gehanteerd: een lichte, een matige en een zware bescherming. Voor soorten met een lichte bescherming geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Bij matig en zwaar beschermde soorten zijn mitigerende maatregelen van toepassing als effecten van de gewenste ontwikkeling niet uitgesloten kunnen worden. Dit betekent dat ontwerp, planning en/of uitvoering afgestemd moeten worden op de beschermde soorten, zodanig dat de functionaliteit van de verblijfplaats van deze soorten behouden blijft. Een ontheffingsprocedure treedt in werking als mitigatie niet mogelijk is.

Een toelichting op de Flora- en faunawet staat in Bijlage I.

2.2 POTENTIES, EFFECTEN EN VERVOLG

In de paragrafen 2.1 tot en met 2.7 wordt de (mogelijke) aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde flora en fauna besproken. De mogelijke aanwezigheid van deze soorten kan leiden tot de aanbeveling voor vervolgonderzoek of tot een mitigatieopgave. In paragraaf 2.8 wordt ingegaan op de aanwezigheid van licht beschermde soorten.

Daarnaast worden de effecten beoordeeld die de voorgenomen ontwikkeling heeft op beschermde flora en fauna.

2.2.1 FLORA

Voorkomen

In het plangebied groeien enkel zeer algemene voorkomende planten. De tuin rondom de woonwoning, evenals de omringende agrarische gronden, worden intensief bemest. Biotoop voor beschermde soorten flora ontbreekt.

Effecten en vervolg

Er wordt door de voorgenomen ingreep geen zwaarder beschermde flora aangetast.

2.2.2 VOGELS

Voorkomen

Tijdens het veldbezoek zijn een aantal nesten van vogels aangetroffen. Het meest opvallend waren de nesten van Boerenwaluw in de schuur. Ook in een schuur welke niet bij het onderzoek betrokken was, zijn een groot aantal nesten van deze soort aangetroffen. Daarnaast is een nest van een Winterkoning in de schuur aangetroffen en een slaapnest van deze soort op de zonwering van de woonwoning. Verder zijn tijdens het veldbezoek een nest van een spreeuw in de schuur aangetroffen en een koolmees met jongen in het nestkastje aan deze schuur. Jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen. Er broeden geen Huis-
mussen onder de dakpannen van de woonwoning en ook nesten van Gierzwaluwen ontbreken.

Effecten en vervolg

Werkzaamheden (realisatie van de aanbouw, sloop en nieuwbouw van de schuren) die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van nesten. Dit betreft zowel de vogels die in het plangebied zelf broeden als de vogels die binnen de beïnvloedingssfeer van de werkzaamheden broeden. Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hiervoor wordt bovendien geen ontheffing verleend.

De werkzaamheden dienen daarom in eerste instantie buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli. Werkzaamheden die voor het broedseizoen gestart zijn, kunnen over het algemeen worden voortgezet gedurende het broedseizoen.

2.2.3 VLEERMUIZEN

Verblijfplaatsen

De woning heeft eigenschappen die in potentie geschikt zijn voor vleermuizen. Vleermuizen maken gebruik van een scala aan verblijfplaatsen. Mogelijkheden voor verblijfplaatsen in de woning bevinden zich onder de dakpannen, tussen de daklagen, achter de dakgoot en in de spouwmuur. In figuur 2.1 is dit weergegeven. Er zijn in de achtergevel geen stootvoegen aanwezig waar vleermuizen toegang zouden kunnen hebben tot de spouwmuur. De spouwmuur is mogelijk wel bereikbaar van bovenaf via de daklagen of achter de dakrand langs.

De te slopen schuur heeft geen spouwmuren. Ook bevat de schuur geen daklagen of andere nauwe ruimtes. De schuur heeft daarom geen potentie als verblijfplaats van vleermuizen.



Fig. 2.1
Potentie voor verblijfplaatsen van vleermuizen in de woning

Belangrijke vliegroutes

Voor de oriëntatie zijn veel vleermuizen afhankelijk van lijnvormige landschapselementen. Door de werkzaamheden zullen geen lijnvormige landschapselementen verloren gaan. Van aantasting van vliegroutes is daarom geen sprake.

Belangrijk foerageergebied

Het plangebied heeft geen potentieel essentiële waarde als foerageergebied voor vleermuizen. In de directe omgeving van het plangebied zijn geschiktere gebieden voorhanden, zoals de beschut gelegen campingveldjes ten zuidwesten van het plangebied, en het nabijgelegen natuurgebied.

Effecten en vervolg

De woning heeft potentie voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. In het kader van de werkzaamheden kunnen eventueel aanwezige vleermuizen in de spouwmuur van de achtergevel of achter de dakgoot een probleem opleveren wanneer invliegopeningen door de aanbouw worden afgesloten en de spouw onbereikbaar wordt. Echter, vleermuizen kunnen zich goed door een spouw heen verplaatsen. Er zijn gevallen bekend dat vleermuizen 's ochtends aan de ene kant van een gebouw de spouw ingaan en de volgende nacht het gebouw aan de andere kant weer verlaten. De nieuwe aanbouw wordt slechts langs een deel van de gevel geplaatst. Ook de dakgoten worden hierbij niet aangetast. Hierdoor blijft de spouw bereikbaar vanaf de zijkanten en worden er geen invliegopeningen afgesloten. Wel moet hierbij rekening gehouden met verlichting, die niet juist op deze plaatsen aangebracht moet worden. Wanneer daarnaast het kraamseizoen van vleermuizen (eind april tot eind juli) wordt ontzien en werkzaamheden aan de gevels in die periode worden vermeden, zullen eventueel aanwezige vleermuizen geen schade ondervinden van de bouwwerkzaamheden.

Bij werkzaamheden aan de schuur hoeft geen rekening gehouden te worden met vleermuizen. De schuur heeft geen potentie voor vleermuizen. Door de werkzaamheden gaat geen potentieel essentieel foerageergebied verloren en ook zullen geen essentiële vliegroutes aangetast worden.

2.2.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Voorkomen

Biotoop voor matig of zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren (zoals Waterspitsmuis, Noordse woelmuis, Das of Europese eekhoorn) ontbreekt.

Effecten en vervolg

Er worden door de voorgenomen ingreep geen zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren aangetast.

2.2.5 STEENMARTER

Voorkomen

De schuur is in potentie geschikt als verblijfplaats van de Steenmarter. De schuur en de vliering zijn tijdens het veldbezoek gecontroleerd op sporen van de soort. Deze zijn niet aangetroffen. Er is geen verblijfplaats van Steenmarter aanwezig.

Effecten en vervolg

Er worden door de voorgenomen ingreep geen verblijfplaatsen van de Steenmarter aangetast.

2.2.6 REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Voorkomen

Uit de omgeving zijn veel waarnemingen bekend van zwaarder beschermde amfibieën en reptielen. Deze waarnemingen hebben echter betrekking op het nabijgelegen Dwingelderveld. Hier is optimaal biotoop aanwezig voor deze soortgroepen. Het plangebied is ongeschikt als biotoop voor reptielen of amfibieën. Ook als overwinteringsplaats voor amfibieën is het niet geschikt, omdat ruigere delen of overhoekjes ontbreken.

Effecten en vervolg

Er worden door de voorgenomen ingreep geen zwaarder beschermde reptielen of amfibieën aangetast.

2.2.7 VISSEN

Voorkomen

Vanwege het ontbreken van waterhoudende sloten of vijvers, kan de aanwezigheid van vissen worden uitgesloten.

Effecten en vervolg

Er worden door de voorgenomen ingreep geen zwaarder beschermde vissen aangetast.

2.2.8 ONGEWERVELDEN

Voorkomen

De aanwezigheid van zwaarder beschermde ongewervelden (waaronder libellen, vlinders en waterdieren) kan worden uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt biotoop.

Effecten en vervolg

Er worden door de voorgenomen ingreep geen zwaarder beschermde ongewervelde dieren aangetast.

2.2.9 LICHT BESCHERMDE SOORTEN

Voorkomen

Naast de in dit hoofdstuk behandelde matig en zwaar beschermde soorten, zal ook een aantal licht beschermde soorten voorkomen. In tabel 2.1 is hiervan een overzicht opgenomen.

Soortgroep	Soort
Zoogdieren	Ree <i>Capreolus capreolus</i>
	Konijn <i>Oryctolagus cuniculus</i>
	Mol <i>Talpa europaea</i>
	Egel <i>Erinaceus europeus</i>
	Bosmuis <i>Apodemus sylvaticus</i>
	Bosspitsmuis <i>Sorex araneus</i>
	Huisspitsmuis <i>Crocidura russula</i>
	Aardmuis <i>Microtus agrestis</i>
	Hermelijn <i>Mustela erminea</i>
	Wezel <i>Mustela nivalis</i>
	Bunzing <i>Mustela putorius</i>
	Haas <i>Lepus europaeus</i>

Tabel 2.1

Lijst van licht beschermde soorten die mogelijk voorkomen in het plangebied

Effecten en vervolg

De negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet hoeft niet te worden gecompenseerd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Een veelgebruikte invulling van deze zorgplicht bestaat uit het ongeschikt maken van het plangebied voor dieren, door deze enkele dagen voorafgaande aan de werkzaamheden kort af te maaien. Dieren krijgen dan de tijd om het plangebied te verlaten en elders leefgebied te zoeken.

2.3 CONCLUSIES

2.3.1 SAMENVATTING MATIG EN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN

Tabel 2.2 Overzicht van waargenomen of potentiële aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten.

Soortgroep	Soort	Functie	Beschermingsregime
Vogels	Alle broedvogels	Nestplaats	Strikt beschermd
Vleermuizen	Gebouwbewonende soorten	Verblijfplaats	Strikt beschermd

De overige in het plangebied gevonden en te verwachten soorten zijn licht beschermd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (zie Bijlage 1) is dan wel van kracht.

2.3.2 SAMENVATTING VERVOLG

Er moet bij de werkzaamheden rekening gehouden worden met het broedseizoen, zoals beschreven in paragraaf 2.2.2. Wanneer gewerkt wordt volgens deze aanbevelingen, zijn aanvullende maatregelen niet nodig.

Daarnaast moet rekening gehouden worden met de potentiële aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de woning. Werkzaamheden aan of tegen de gevel tijdens het kraamseizoen (eind april tot eind juli) moeten worden vermeden en de gevel mag niet extra verlicht worden. Wanneer gewerkt wordt volgens deze aanbevelingen (zoals genoemd in paragraaf 2.2.3), zijn aanvullende maatregelen niet nodig. Als hier van afgeweken wordt, moet voorafgaand aan de werkzaamheden een aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd worden.

3 VERKENNING NATUURBESCHERMINGSWET 1998

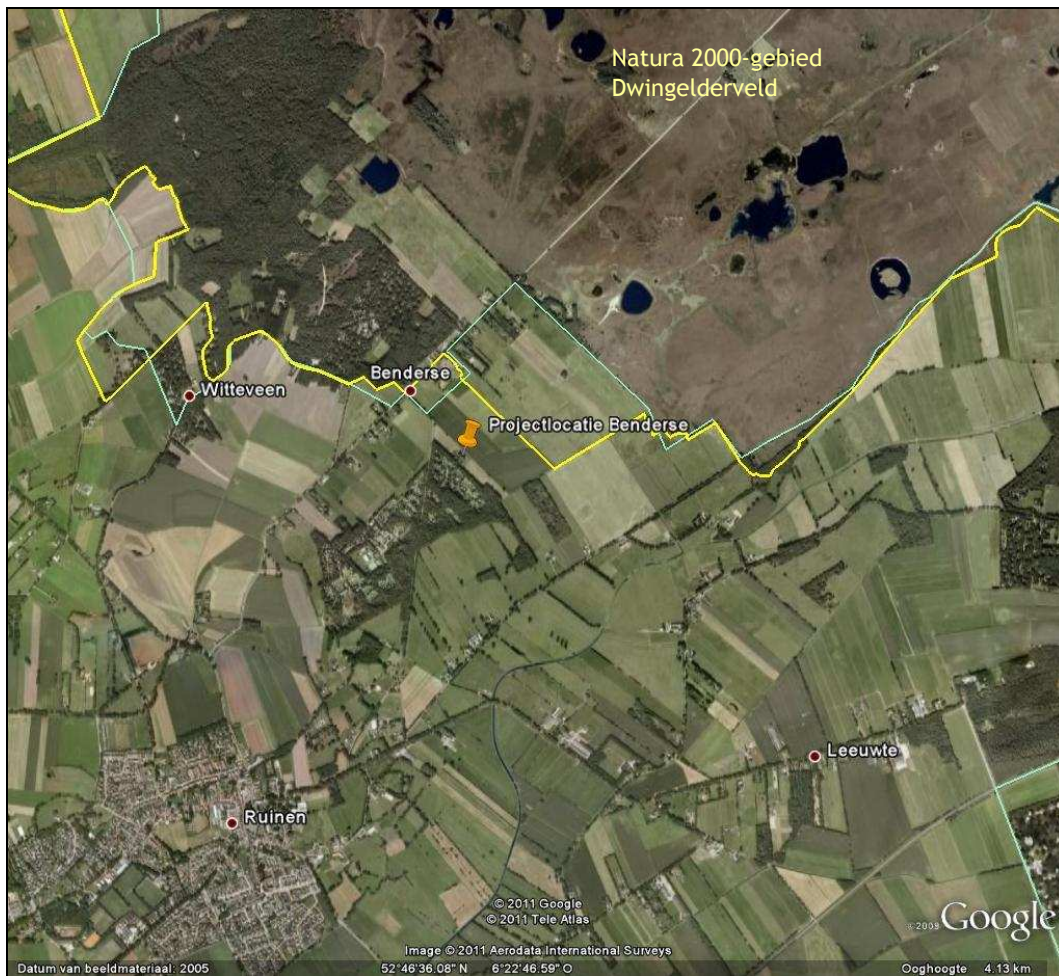
3.1 TOETSINGSKADER NATUURBESCHERMINGSWET 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, die ten uitvoering van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn of worden aangewezen. Natura 2000 is een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden, met als doel de waardevolle en gevarieerde Europese natuur te behouden. Nederland telt nu 166 Natura 2000-gebieden (waaronder vier gebieden in de Noordzee), die momenteel formeel worden aangewezen. Daarnaast regelt de Natuurbeschermingswet de bescherming van de Beschermde Natuurmonumenten, die in het verleden zijn aangewezen in het kader van Nederlandse regelgeving. De status van Beschermde Natuurmonumenten die binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden liggen, zal komen te vervallen bij de formele aanwijzing als Natura 2000-gebied. In de wijde omgeving van Benderse liggen geen Beschermde Natuurmonumenten.

Voor projecten of andere handelingen in en buiten Natura 2000-gebieden die de kwaliteit van habitattypen of leefgebieden kunnen verslechteren en een significant verstorend effect kunnen hebben op soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen geldt een vergunningplicht (art. 19d Natuurbeschermingswet 1998). In dit hoofdstuk wordt onderzocht of er voor het project consequenties vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 te verwachten zijn.

3.2 LIGGING PLANGEBIED TEN OPZICHTE VAN HET NATURA 2000-GBIED

Op circa 260 meter van de te verbouwen woning ligt Natura 2000-gebied Dwingelderveld. Het plangebied zelf ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. In figuur 3.1 is de ligging van dit gebied ten opzichte van de planlocatie weergegeven.



Figuur 3.1 Ligging Natura 2000-gebied Dwingelderveld ten opzichte van de planlocatie (locatie aangegeven met oranje pin). Begrenzing Natura 2000-gebied aangegeven met gele lijnen. Bron: Google earth Pro.

3.3 DOELSTELLINGEN NATURA 2000-GEBIED DWINGELDERVELD

Voor elk Natura 2000-gebied zijn doelen vastgesteld voor bepaalde soorten, habitattypen en/of vogels. Deze zogenoemde instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud of uitbreiding/verbetering van de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype of leefgebied. De instandhoudingsdoelen voor een Natura 2000-gebied vormen het toetsingskader voor de beoordeling van de effecten van activiteiten in en buiten Natura 2000-gebieden. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de doelstellingen voor het Natura 2000-gebied Dwingelderveld.

Habitattypen		SVI Landelijk	Doelst. Oppvl.	Doelst. Kwal.
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	=	>
H2320	Binnenlandse kraaiheide-groeiingen	-	=	>
H2330	Zandverstuivingen	--	=	=
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	= (<)	=
H3160	Zure vennen	-	>	>
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>
H4030	Droge heiden	--	=	>
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	=
H7110A	*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap) ¹	--	>	>
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>
H7120	Herstellende hoogvenen	+	= (<)	>
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	=	>
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>
SVI Landelijk: landelijke staat van instandhouding				
Doelst. Oppvl.: doelstelling oppervlakte				
Doelst. Kwal.: doelstelling kwaliteit				
--: zeer ongunstig, -: matig ongunstig, +: gunstig.				
=: behoud, >: uitbreiding/verbetering, =(<) enige afname ten gunste van ander habitatype toegestaan				

Tabel 3.1 Overzicht instandhoudingsdoelen habitattypen Natura 2000-gebied Dwingelderveld. *= prioritaire soort of habitatype waarvoor Nederland een bijzondere verplichting heeft deze te behouden. Ministerie van LNV, 2007

Habitatsoorten		SVI Landelijk	Doelst. Oppvl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.
H1166	Kamsalamander	-	>	>	=
SVI Landelijk: landelijke staat van instandhouding					
Doelst. Oppvl.: doelstelling oppervlakte					
Doelst. Kwal.: doelstelling kwaliteit					
Doelst. Pop.: doelstelling populatie					
--: zeer ongunstig, -: matig ongunstig, +: gunstig.					
=: behoud, >: uitbreiding/verbetering					

Tabel 3.2 Overzicht instandhoudingsdoel habitatsoort Natura 2000-gebied Dwingelderveld. Ministerie van LNV, 2007

¹ Complementair doel.

Broedvogels		SVI Landelijk	Doelst. Oppvl.	Doelst. Kwal.	Draagkracht aantal paren
A004	Dodaars	+	=	=	50
A008	Geoorde fuut	+	=	=	40
A236	Zwarte Specht	+	=	=	15
A246	Boomleeuwerik	+	=	=	40
A275	Paapje	--	>	>	20
A276	Roodborsttapuit	+	=	=	80
A277	Tapuit	--	>	>	20

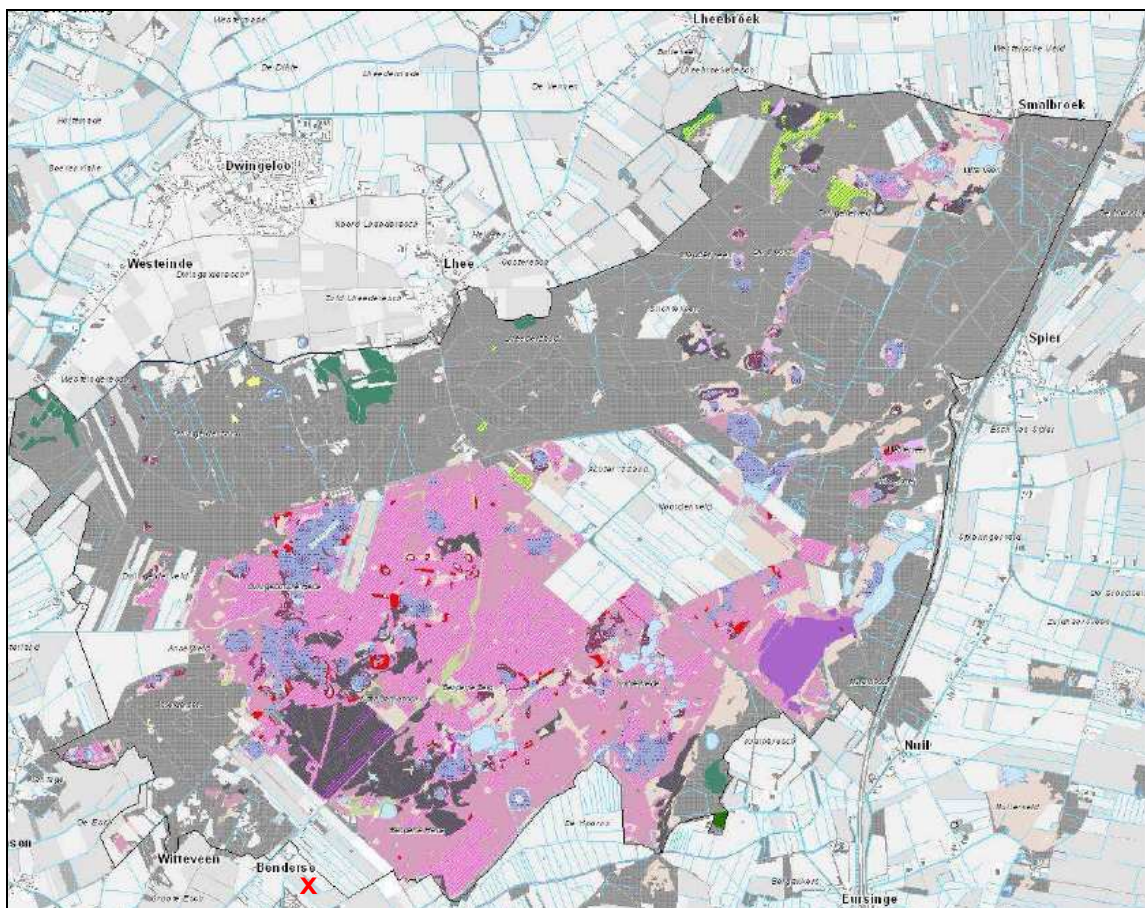
Tabel 3.3 Overzicht instandhoudingsdoelen broedvogels Natura 2000-gebied Dwingelderveld. Ministerie van LNV, 2007

Niet-broedvogels		SVI Landelijk	Doelst. Oppvl.	Doelst. Kwal.	Draagkracht aantal vogels
A037	Kleine Zwaan	-	=	=	50
A039b	Toendrarietgans	+	=	=	5900
A052	Wintertaling	-	=	=	130
A056	Slobeend	+	=	=	7

Tabel 3.4 Overzicht instandhoudingsdoelen niet-broedvogels Natura 2000-gebied Dwingelderveld. Ministerie van LNV, 2007

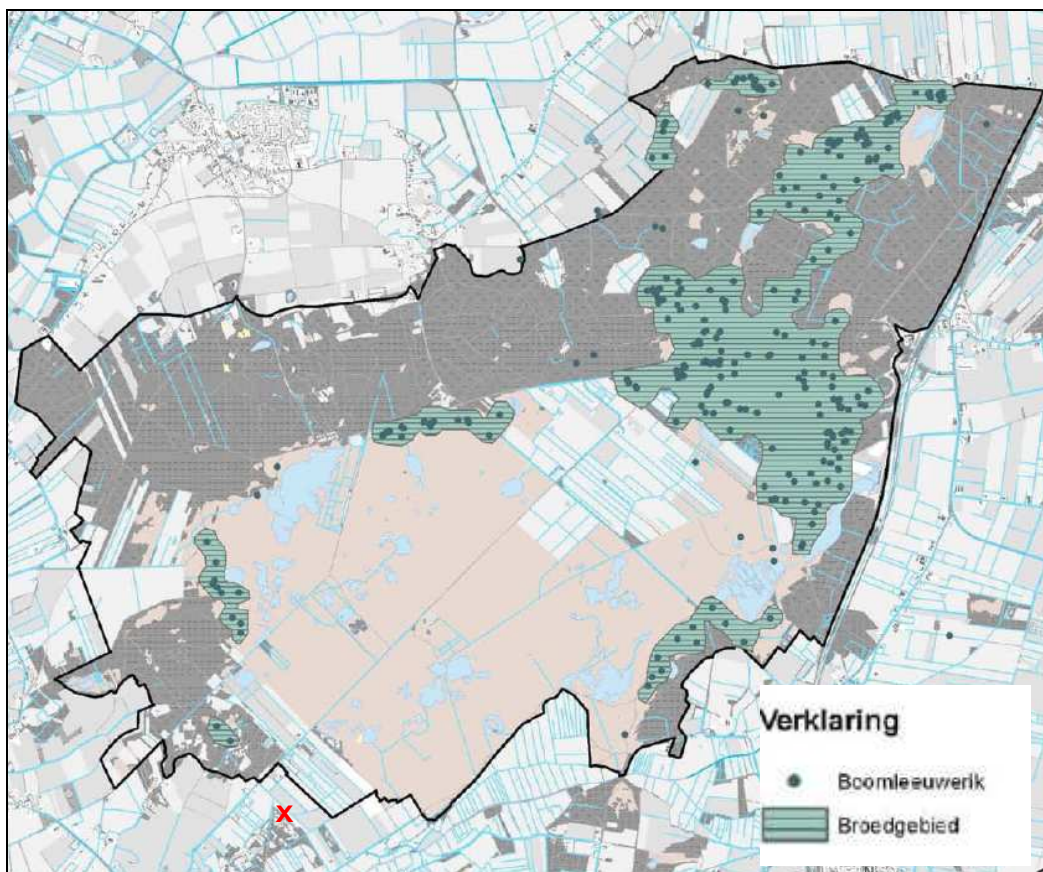
3.4 VOORKOMEN BESCHERMDE WAARDEN

In de volgende figuren is het voorkomen van de beschermde waarden van Natura 2000-gebied Dwingelderveld weergegeven. De figuren zijn ontleend aan het concept-beheerplan voor het Dwingelderveld (Provincie Drenthe, 2009). Alleen van de niet-broedvogels is het inzicht in de verspreiding te beperkt om op kaart te kunnen weergegeven.

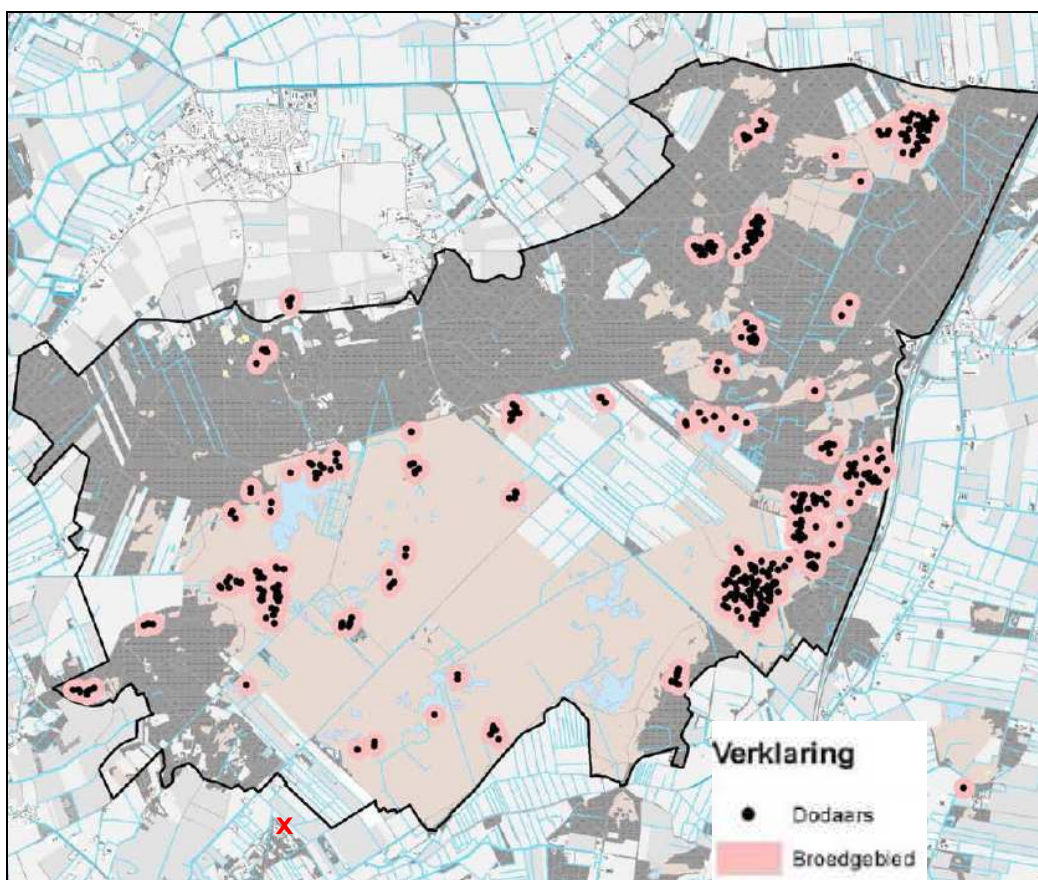


Figuur 3.2 Habitattypenkaart Dwingelderveld. X: plangebied (globaal)

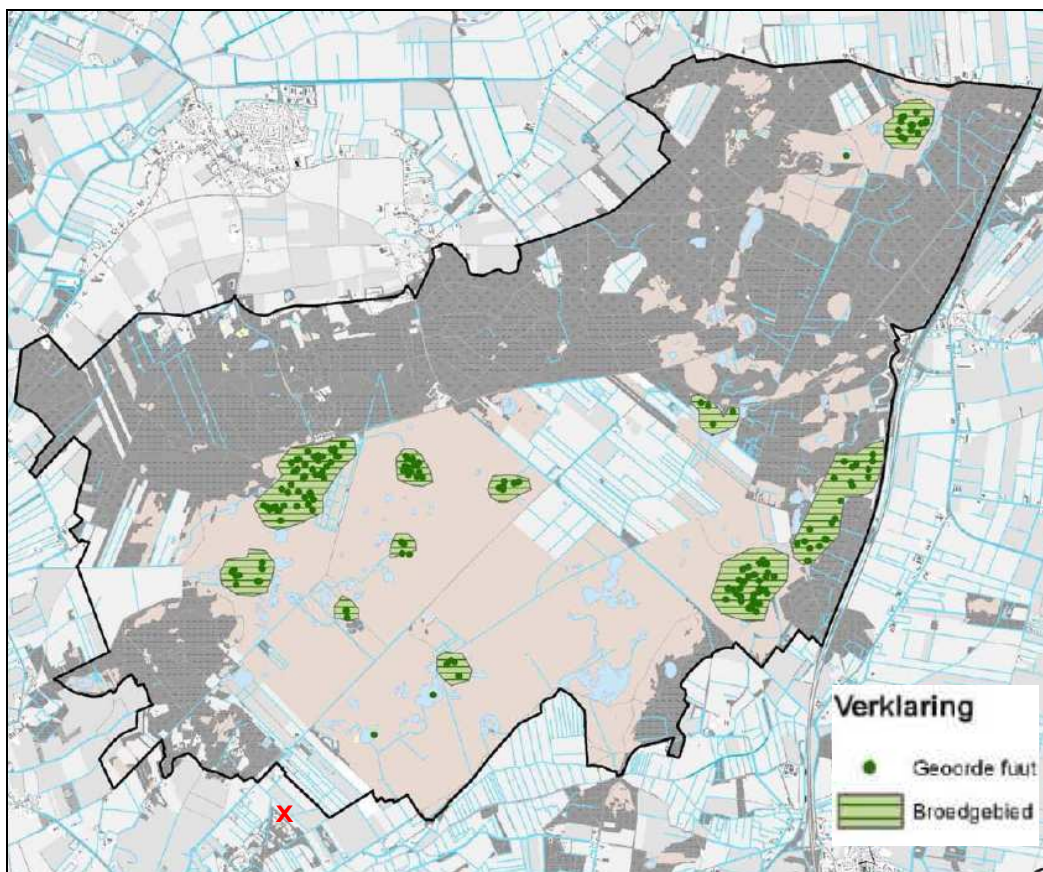
Habitattypen	
	H2310, Blufzanden met struikhei
	H2320, Binnenlandse krasheidvegetatie
	H2330, Zandverstuiving
	H3130, Zwak gebufferde vennen
	H3180, Zure vennen
	H4010_A, Vochtige heide
	Mosaïek H4010_A_H2320
	H4030, Droge heide
	H5130, Jeneverbesstruweel
	H6230, Heischrale graslanden
	H7110_A, Actief hoogveen (heidevennatie)
	H7110_B, Actief hoogveen (hoogveenlandschap)
	H7120, Herstelend hoogveen
	H7140_A, Overgangs- en trilvenen
	H7150, Pioniervegetaties met snavelblezen
	H8120, Beuken-eikenbos met hulst
	H8190, Oude eikenbos



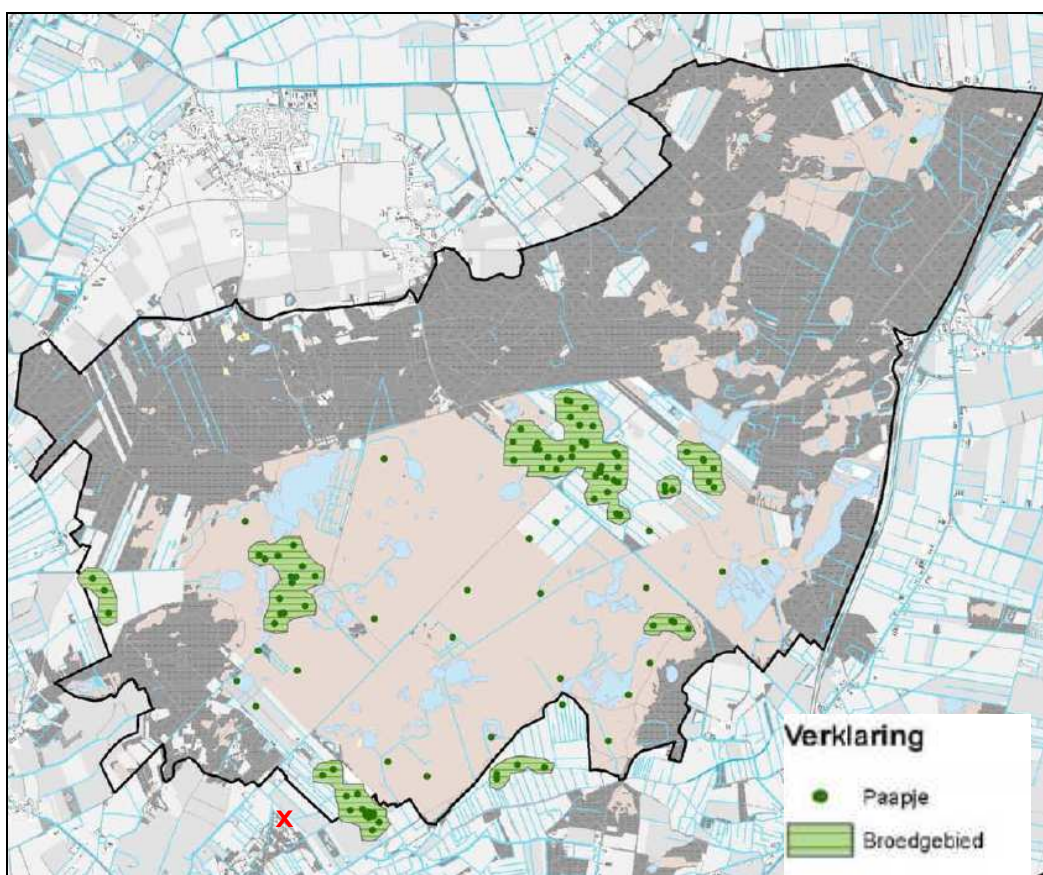
Figuur 3.3 Verspreiding Boomleeuwerik tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)



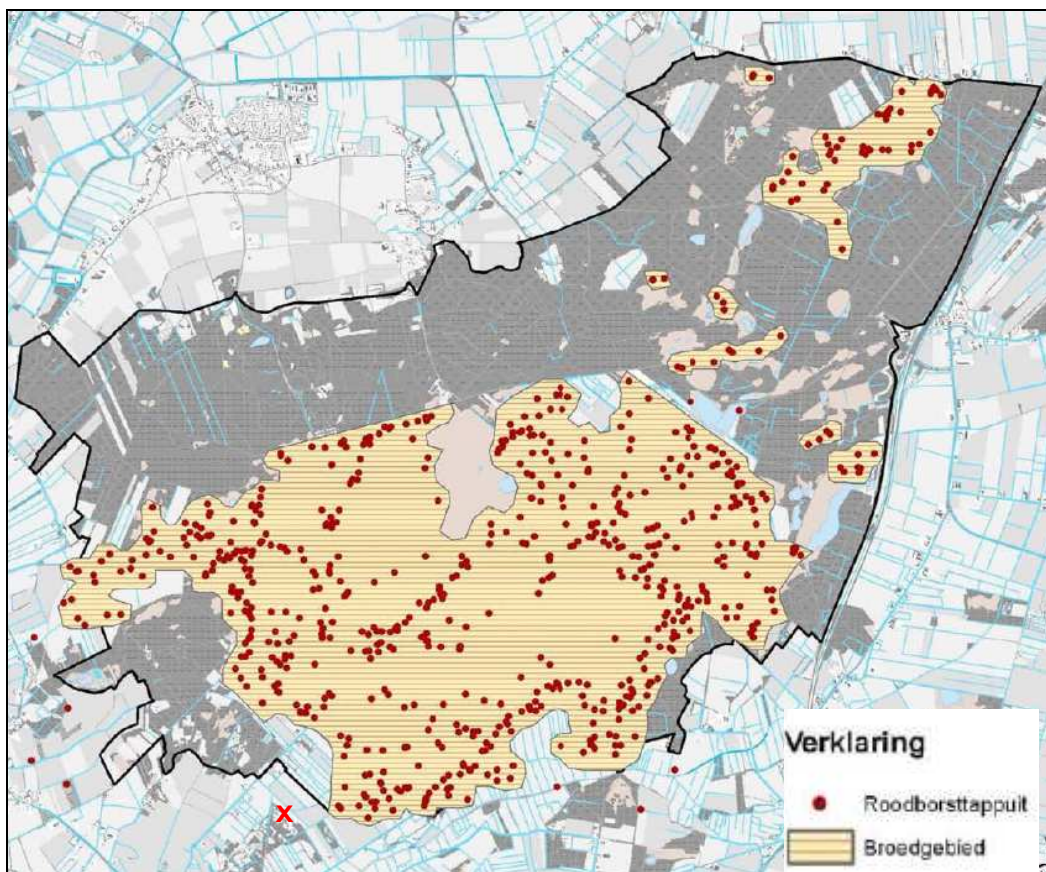
Figuur 3.4 Verspreiding Dodaars tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)



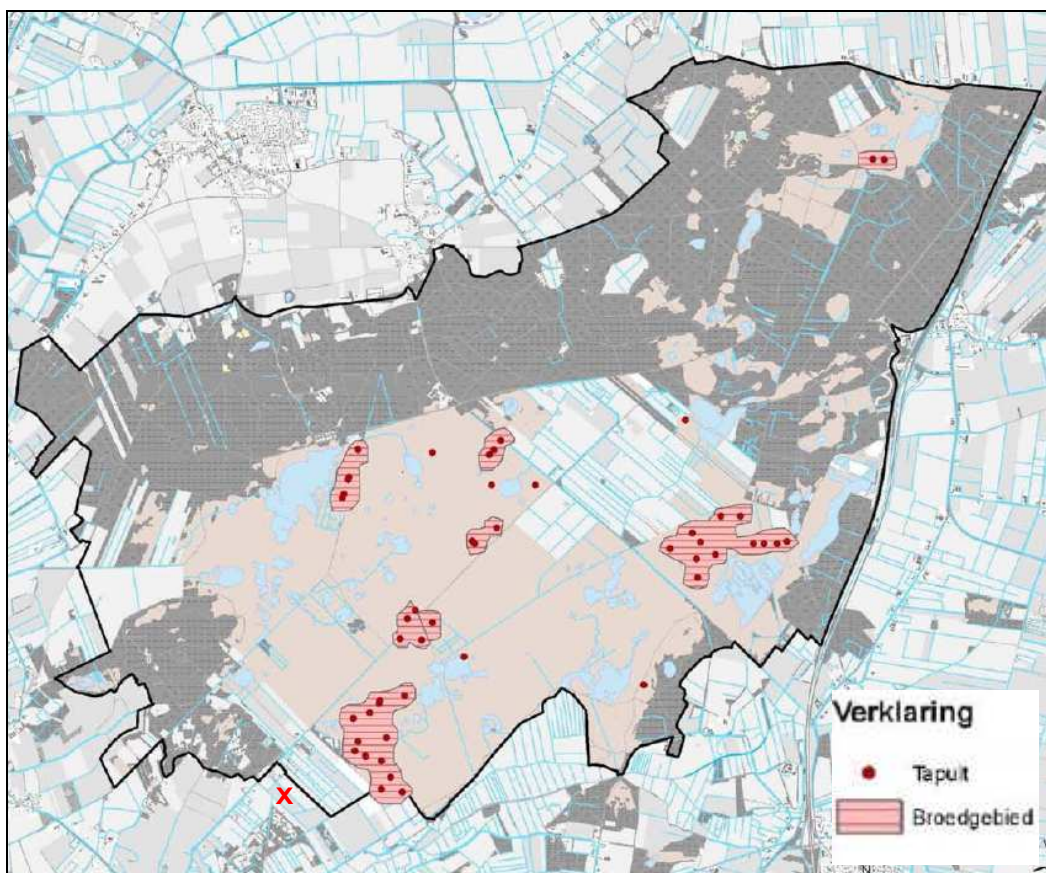
Figuur 3.5 Verspreiding Geoorde fuut tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)



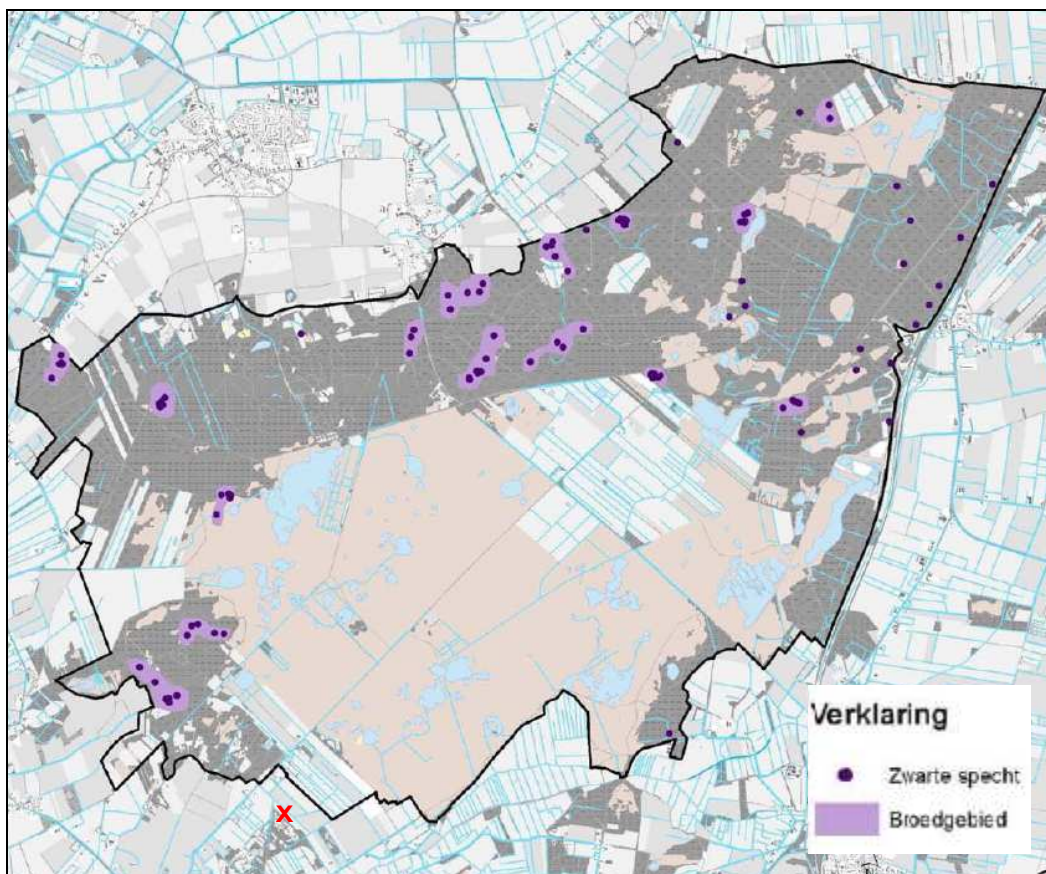
Figuur 3.6 Verspreiding Paapje tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)



Figuur 3.7 Verspreiding Roodborsttapuit tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)

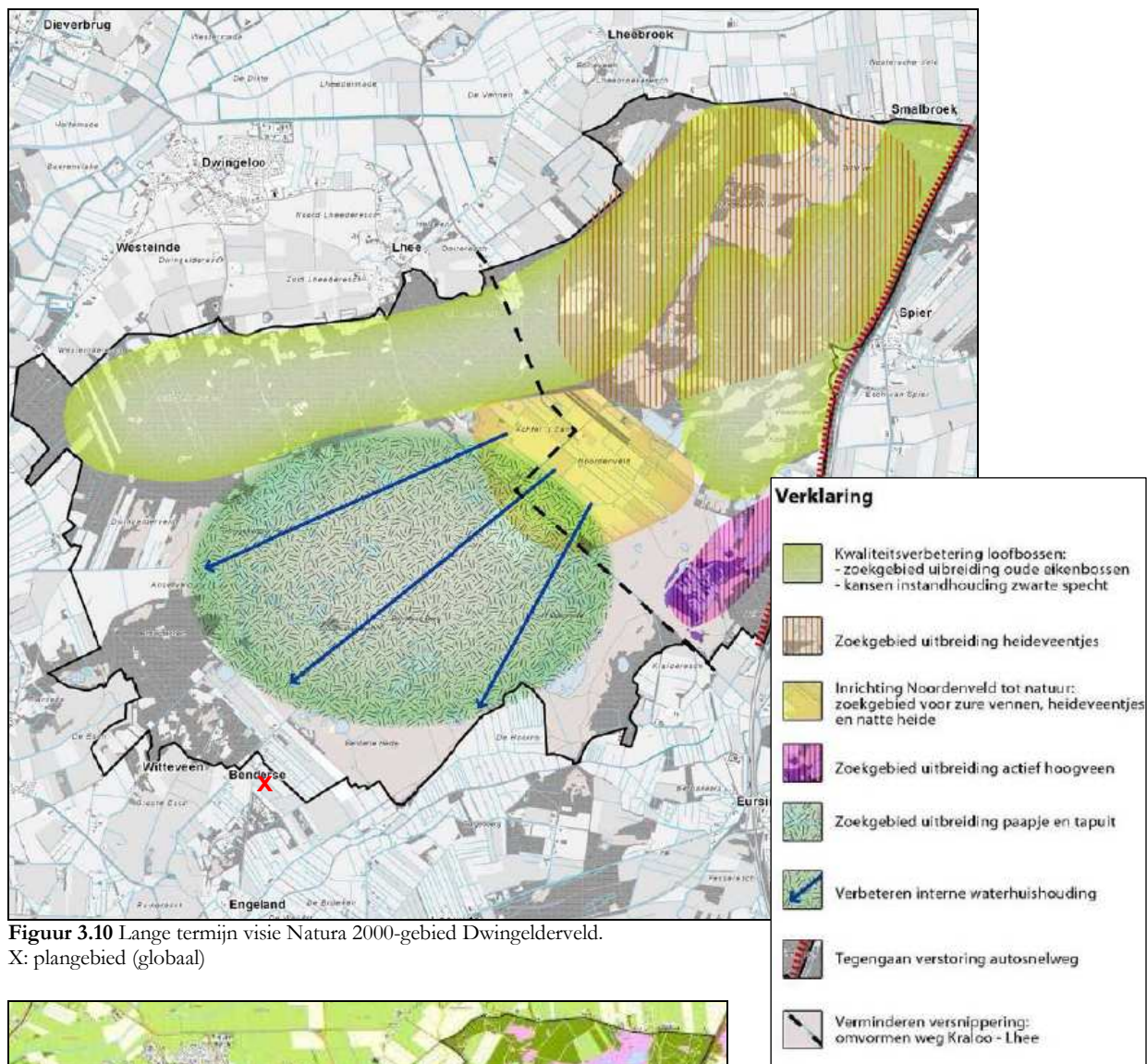


Figuur 3.8 Verspreiding Tapuit tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)



Figuur 3.9 Verspreiding Zwarte specht tussen 1998 en 2006. X: plangebied (globaal)

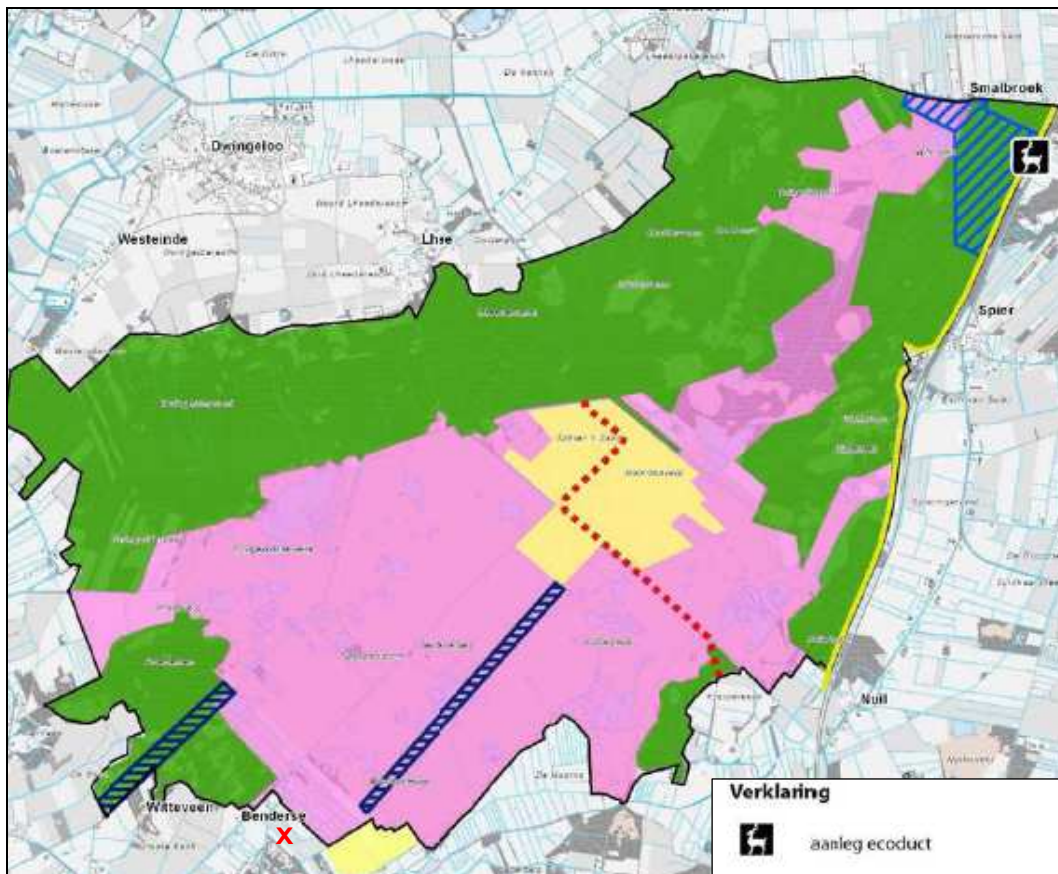
In figuren 3.10, 3.11 en 3.12 zijn de lange termijnvisie voor het Natura 2000-gebied en de maatregelenkaarten weergegeven. Deze maatregelen worden tijdens de eerste beheerplanperiode (2010-2016) uitgevoerd.



Figuur 3.10 Lange termijn visie Natura 2000-gebied Dwingelderveld.
X: plangebied (globaal)



Figuur 3.11 Geplande gebieden voor de Kamsalamander. X: plangebied (globaal)



Figuur 3.12 Maatregelenkaart voor de eerste beheerplanperiode (2010-2016). X: plangebied (globaal)

Samenvatting van het voorkomen van beschermde waarden nabij de planlocatie

Habitattypen

In de directe omgeving van het plangebied komen geen habitattypen voor en wordt ook niet gestreefd naar ontwikkeling van habitattypen.

Kamsalamander

De soort komt waarschijnlijk in de nabijheid van het plangebied voor. In het kader van het Beheer- en Inrichtingsplan zullen nabij Benderse 4 poelen worden aangelegd voor de Kamsalamander.

Op de planlocatie is geen geschikt voortplantingsbiotoop voor de Kamsalamander aanwezig. Vanwege de afwezigheid van ruigere delen en overhoekjes is het plangebied ook niet geschikt als overwinteringsgebied voor de Kamsalamander.

Broedvogels

Van de broedvogels waarvoor het Dwingelderveld is aangewezen komen alleen Roodborsttapuit en Paapje op relatief korte afstand van het plangebied voor. De afstand van de woning tot de broedgebieden van Paapje en Roodborsttapuit bedraagt ruim 400 meter.

Niet-broedvogels

De directe omgeving van de planlocatie bestaat uit weilanden en/of akkers en zou gebruikt kunnen worden als foerageergebied door Toendrarietgans en Kleine zwaan. Of deze soorten er ook daadwerkelijk voorkomen, is niet bekend. Beide soorten hebben voorkeur voor uitgestrekte polders. Het betreft vaak grootschalige, open gebieden. De omgeving van het plangebied heeft deze kenmerken niet. Het gebied wordt vanaf drie zijden begrensd door bossen of bospartijen. Hierdoor kunnen ganzen en zwanen de aanwezigheid van predatoren of andere bedreigingen niet goed opmerken. Ook van de aanwezigheid van bebouwing op de planlocatie zelf gaat verstoring uit. Het is bekend dat voor wintergasten geschikt foerageergebied zich bij voorkeur in open gebieden op enige afstand van menselijke verstoringbronnen bevindt. Ook vanuit infrastructuur en bebouwing gaat een zekere verstoring uit. Hieronder zijn verstoringsafstanden voor verschillende vormen van bebouwing weergegeven:

- 100 m tot bosranden;
- 100 meter tot rustige landwegen, wandelpaden en fietspaden;
- 200 meter tot grotere wegen of landwegen met bebouwing (woningen en huizen);
- 40 meter tot hoogspanningsleidingen;
- 100 meter tot verspreide staande huizen en woningen
- 250 m tot woonwijken en bedrijventerreinen (Van der Hut et al., 2006, geciteerd in Van der Hut et al., 2010)

Vanwege het gesloten karakter en de aanwezigheid van verstoringbronnen is de omgeving van het plangebied minder geschikt als foerageergebied voor ganzen en zwanen. Het gebied is daarnaast vanwege het ontbreken van meren of plassen niet geschikt als slaapplek voor Toendrarietgans en de Kleine zwaan.

Voor de overige wintergasten (Wintertaling en Slobeend) is de omgeving van de planlocatie niet geschikt als foerageer- of rustgebied. Beide soorten zijn gebonden aan het Natura 2000-gebied zelf. De Wintertaling komt nauwelijks in het agrarisch gebied voor (Ministerie van LNV, 2008). In het Dwingelderveld is hij gebonden aan de dynamische pioniermilieu (Ministerie van LNV, 2007). De Slobeend komt voor in plassen en meren (Ministerie van LNV, 2008). Deze zijn in het plangebied en in de omgeving van het plangebied niet aanwezig.

3.5 EFFECTENANALYSE

Het plangebied ligt buiten het Natura 2000-gebied Dwingelderveld en heeft geen functie voor de beschermde waarden van het Natura 2000-gebied. De voorgenomen ontwikkeling leidt dan ook niet tot directe aantasting, schade aan of oppervlakteverlies van habitattypen en (leefgebieden van) soorten waarvoor het Natura 2000-gebied wordt aangewezen.

De verbouwing van de woning, sloop van de bestaande schuur en bouw van de nieuwe schuren gaan gepaard met een zekere geluidsproductie. Dit zou kunnen leiden tot verstoring van fauna in de omgeving van de planlocatie. Het is nog niet bekend wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd, en hoeveel tijd ze in beslag nemen.

Nadat de verbouwing is afgerond, zal de woning fungeren als kantoor van Natuurmonumenten. Hierdoor zal er sprake zijn van autoverkeer van en naar het kantoor. In de woning is nu nog een praktijk voor alternatieve geneeswijzen gevestigd. Het is daarom de vraag of er daadwerkelijk sprake is van een toename van het autoverkeer ten opzichte van de huidige situatie. In de materiaalloods worden mogelijk machines en tractoren gestald. Ook in de gebruiksfase is dus enige geluidsbelasting van de omgeving te verwachten.

De geluidsbelasting van de omgeving zal zowel in de bouw- als gebruiksfase beperkt zijn. Omdat de ondergrond uit zand bestaat, zijn er voor de aanleg van de kapschuur waarschijnlijk geen heiwerkzaamheden nodig. Dit wordt nog onderzocht. Voor de effectbeoordeling wordt er vanuit gegaan dat er inderdaad geen heiwerkzaamheden worden uitgevoerd.

Tijdens de bouwfase zal de invloedssfeer bij uitvoering van luidruchtige werkzaamheden, zoals slopen en boren, enkele honderden meters ver reiken. Hierdoor is ook verhoging van de geluidsniveaus in het Natura 2000-gebied mogelijk. Het is echter niet waarschijnlijk dat er op een afstand van ruim 400 meter nog sprake is van een wezenlijke verhoging van de geluidsbelasting. De geluidsbelasting gaat bovendien niet gepaard met een binnen het Natura 2000-gebied waarneembare visuele verstoring. Hierdoor zullen vogels deze geluidsbelasting als minder bedreigend ervaren. Op basis van voorgaande kan significante verstoring van Paapje en Roodborsttapuit, die op ruim 400 meter van de woning voorkomen, worden uitgesloten.

Omdat er binnen 400 meter van de planlocatie geen habitattypen voorkomen of zullen worden ontwikkeld, kunnen effecten op typische faunasoorten van habitattypen als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling ook worden uitgesloten.

De Kamsalamander is voor zover bekend niet gevoelig voor verstoring door geluid. In de eerste beheerplanperiode zullen in de omgeving van Benderse 4 poelen voor deze soorten worden aangelegd. Omdat de soort voor zover bekend niet gevoelig is voor verstoring door geluid, kan significante verstoring als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling worden uitgesloten.

Van de wintergasten zouden alleen Toendrarietgans en Kleine zwaan in de directe omgeving van het plangebied kunnen foerageren. Het is niet bekend of deze soorten ook daadwerkelijk in de omgeving van het plangebied voorkomen. Tijdens de bouwfase en de gebruiksfase kunnen deze soorten worden verstoord door bewegingen van mensen en machines en door geluid. Hierdoor zal de directe omgeving van het plangebied ongeschikt raken als foerageergebied. De omgeving van de planlocatie is ook in de huidige situatie echter minder geschikt als foerageergebied voor deze soorten (zie paragraaf 3.4). In de ruime omgeving van het Dwingelderveld is momenteel voldoende foerageergebied voor deze soorten aanwezig. De instandhoudingsdoelen voor beide soorten worden momenteel ruimschoots gehaald (Provincie Drenthe, 2009). Op grond van voorgaande kan significante verstoring van beide soorten dan ook worden uitgesloten.

Mogelijk worden tijdens de bouwfase en in de gebruiksfase -al dan niet tijdelijk- verlichtingsbronnen aangebracht. Ook deze verlichting zou kunnen leiden tot verstoring van fauna. Het zal echter gaan om verlichting die naar beneden is gericht, waardoor de uitstraling naar de omgeving beperkt zal zijn. De mate van verstoring zal niet groter zijn dan de versturende werking van geluid. Significante effecten op de beschermde waarden van het Natura 2000-gebied kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

3.6 CONCLUSIE

De verbouwing van de woning en de bouw van twee schuren aan de Oude Benderseweg nr. 20 leiden met zekerheid niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebied Dwingelderveld en brengen realisatie van de instandhoudingsdoelen dus niet in gevaar. Dit betekent dat er geen nadere toetsing (passende beoordeling) noodzakelijk is en er geen sprake is van een vergunningplicht vanuit de Natuurbeschermingswet 1998.

4 VERKENNING EHS

4.1 HET BEGRIIP EHS

Het begrip EHS is in 1990 in het Natuurbeleidsplan (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (destijds Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) (LNV)) geïntroduceerd. Het doel van de EHS is het verbinden van Nederlandse natuurgebieden (zogenaamde 'ontsnippering') en daardoor het behouden van de Nederlandse biodiversiteit. Dit wordt onder andere gedaan door het ontwikkelen van nieuwe natuur en het vergroten van bestaande natuurgebieden. Hierdoor worden de mogelijkheden voor migratie en uitwisseling tussen populaties vergroot en raken populaties minder geïsoleerd. Op de lange termijn kan zo de biodiversiteit (hopelijk) worden gewaarborgd.

Provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing van de EHS en het realiseren van de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. De oppervlakte-doelstellingen voor de EHS moeten in 2018 zijn gerealiseerd.

Onderdeel van de kabinetsplannen van de regering VVD-CDA is het uitvoeren van een herijking van de EHS. Hierdoor komen in ieder geval de robuuste verbindingzones te vervallen. Daarnaast wordt de focus verschoven van kwantiteit naar kwaliteit, oftewel de EHS zal bij realisatie waarschijnlijk minder hectares omvatten, maar de bedoeling is dat de EHS in 2018 wel (voor een groot deel) is ingericht. Op dit moment zijn de herijkte doelstellingen voor de EHS nog niet bekend en is tevens niet duidelijk in hoeverre de begrenzing zal worden aangepast.

4.2 BESCHERMING EHS

Het beschermingsregime dat geldt voor de EHS is vastgelegd in de Nota Ruimte (ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ, 2005). In de EHS geldt het 'nee, tenzij' beschermingsregime en mogen de *wezenlijke waarden en kenmerken* van een gebied niet *significant* worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Alleen dan kan een ingreep plaatsvinden, maar dan moeten er wel mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen.

Dankzij in 2007 geformuleerde spelregels voor de EHS zijn onder voorwaarden nu ook ingrepen in de EHS mogelijk die niet van groot openbaar belang zijn. Door middel van de spelregels 'EHS-saldobenadering' of 'herbegrenzen EHS' kunnen dergelijke projecten tegenwoordig, onder voorwaarden, wel doorgang vinden. Het beschermingsregime voor de EHS staat schematisch weergegeven in figuur 4.1. De spelregels voor de EHS zijn ook in de Beleidsregel concretisering ecologische hoofdstructuur vastgelegd (Provincie Drenthe, 2008).

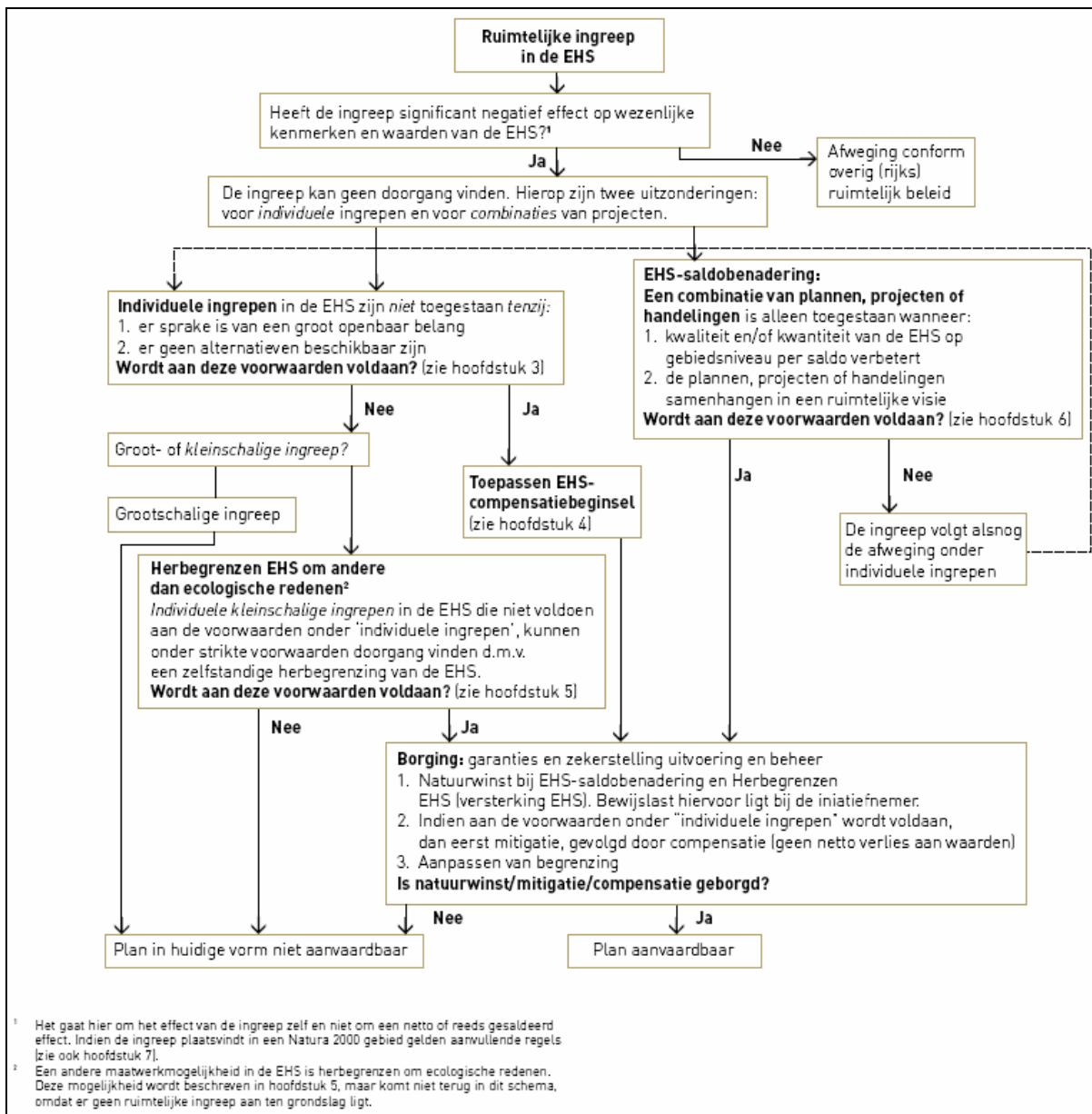
Gemeente de Wolden, waarbinnen de planlocatie ligt, heeft de Compensatieverordening bos, natuur en landschap vastgesteld², waarin het beschermingsregime voor de EHS is opgenomen. In deze verordening staat dat bij ruimtelijke ingrepen gebieden met de functie bos of natuur zoveel mogelijk dienen te worden ontzien. Alleen indien er geen alternatieven zijn, of het een ingreep betreft met een aantoonbaar zwaarwegend maatschappelijk belang, kan deze ingreep doorgang vinden, maar alleen indien er compensatie wordt uitgevoerd. Hierbij mag in beginsel geen netto verlies aan waarden plaatsvinden. De compensatie moet worden uitgewerkt in een compensatieplan.

Burgemeester en wethouders kunnen besluiten tot het achterwege laten van de verplichting tot compensatie indien:

- a) de ingreep een gebied betreft kleiner dan 100 m², of

² zie <http://www.dewolden.nl/index.php?mediumid=8&pagid=1427&stukid=19>

b) de ingreep een gebied betreft kleiner dan 10.000 m² indien het gebied van de ingreep tevens kleiner is dan 1% van het gehele aansluitende gebied met dezelfde waarden.



Figuur 4.1 Beschermsregime EHS. Ontleend aan: Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007.

Wezenlijke waarden en kenmerken

Met wezenlijke waarden en kenmerken worden de huidige kwaliteiten en de in de toekomst gewenste kwaliteiten van een gebied bedoeld. In de praktijk komt het erop neer dat getoetst moet worden aan de gestelde doelen. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De relevante EHS-natuurdoelen en –kwaliteit zijn beschreven in provinciale natuurdoelenkaarten en/of natuurgebiedsplannen. De natuurdoelen van een EHS-gebied zijn meestal omschreven in de vorm van 'natuurdoeltypen' (Bal et al., 2001). Een natuurdoeltype is een in het natuurbeleid nagestreefd ecosysteem dat gekenmerkt wordt door een bepaalde mate van natuurlijkheid (Bal et al., 2001). In het Handboek Natuurdoeltypen (Bal et al., 2001) staat voor elk natuurdoeltype beschreven uit welke

plantengemeenschappen het bestaat, wat de abiotische randvoorwaarden zijn en welke kenmerkende soorten erin thuis horen.

De EHS is pas daadwerkelijk planologisch veiliggesteld als zij in de gemeentelijke bestemmingsplannen positief is bestemd en als voor deze bestemming adequate voorschriften gelden die overeenkomen met de functie en de te beschermen of te ontwikkelen natuurwaarden. Tot die tijd is er geen sprake van een bindende bescherming van EHS-gebieden.

4.3 LIGGING PLANGEBIED TEN OPZICHTE VAN DE EHS

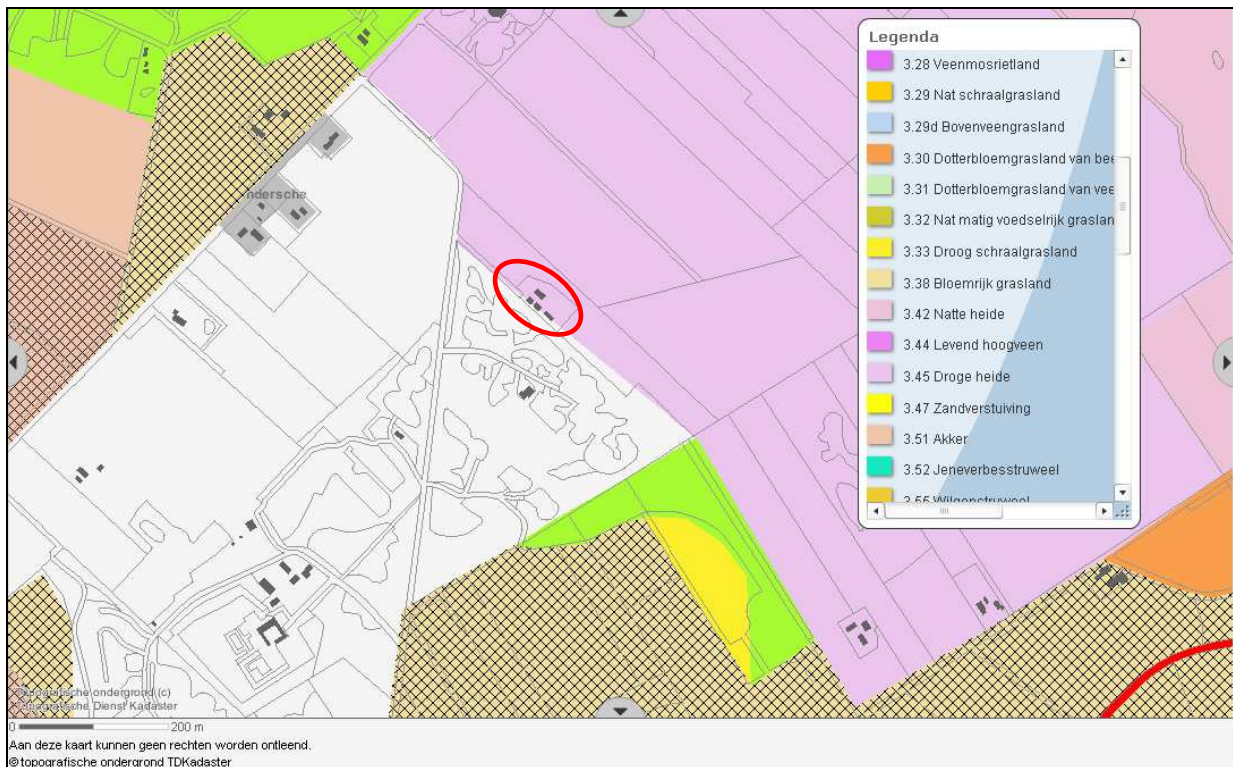
Het plangebied maakt deel uit van de EHS (zie figuur 4.2). Het plangebied heeft nu echter geen natuurfunctie, en zal dat ook in de toekomst niet hebben.



Figuur 4.2 EHS-begrenzing (groene arcering) ten opzichte van plangebied (aangegeven met rode ovaal).
www.drenthe.info

4.3.1 WEZENLIJKE WAARDE EHS OP DE PLANLOCATIE

Uit de Natuurdoeltypenkaart van provincie Drenthe (zie figuur 4.3) blijkt dat op de planlocatie wordt gestreefd naar ontwikkeling van natuurdoeltype 3.45 Droge heide. Dit is de wezenlijke waarde van het plangebied. Er is momenteel echter geen droge heide aanwezig.



Figuur 4.3 Natuurdoeltypenkaart, ingezoomd op planlocatie (rode ovaal). Bron: www.drenthe.info

4.4 GEVOLGEN VAN DE LIGGING VAN HET PLANGEBIED VOOR DE VOORGENOMEN ONTWIKKELING

4.4.1 IS ER SPRAKE VAN SIGNIFICANTE AANTASTING VAN DE EHS?

Omdat het plangebied in de EHS ligt, leidt de vergroting van het bouwoppervlak als gevolg van de verbouwing van de woning en de bouw van twee schuren tot areaalverlies van de EHS. Areaalverlies van de EHS wordt in principe als significante aantasting van de EHS gezien. In dit geval gaat het echter om zeer beperkt areaalverlies (390 m² (minus de oppervlakte van de bestaande schuur)), op een perceel dat momenteel geen natuurfunctie heeft en dat in de toekomst als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling waarschijnlijk ook niet zal krijgen. In de Nota van Beantwoording in het kader van de Omgevingsvisie van provincie Drenthe staat het volgende over bestaande niet-natuurfuncties in de EHS (pag. 67): "Binnen de EHS liggen tal van functies (o.a. landbouw, wonen, recreatie) waarbij de feitelijke inrichting of gebruik geen toegevoegde ecologische waarde heeft. Bestaand gebruik van niet-natuurfuncties binnen de EHS kan in beginsel worden voortgezet."

Het perceel waarop de ontwikkeling wordt voorzien heeft momenteel weinig tot geen natuurwaarde. Er komt geen droge heide voor. Wat betreft de actuele waarden van het perceel leidt de ontwikkeling niet tot significante effecten. De voorziene ontwikkeling is daarnaast dermate kleinschalig dat er geen sprake is van significante aantasting van de samenhang binnen de EHS.

Kortom: in dit geval lijkt het aannemelijk te maken dat er geen sprake is van significante aantasting van de EHS.

4.4.2 WAT ALS TOETSING TOCH NOODZAKELIJK IS?

Nee, tenzij beschermingsregime

Indien het bevoegd gezag de ontwikkeling toch als significante aantasting van de EHS beschouwd, is in principe toetsing aan het 'nee, tenzij' beschermingsregime aan de orde is. Ingrepen die leiden tot significante aantasting van de EHS, kunnen alleen doorgang vinden indien er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Voor kleine ingrepen is dit echter moeilijk aan te tonen. Ook in dit geval is waarschijnlijk niet aan te tonen dat sprake is van redenen van groot openbaar belang, en dat er geen reële alternatieven zijn. Voor kleine, individuele ingrepen geldt dat zij door toepassing van het principe herbegrenzen EHS mogelijk toch doorgang kunnen vinden. Hieronder wordt daar verder op ingegaan.

Spelregels EHS: herbegrenzen

Bij het toepassen van het principe herbegrenzen EHS moet worden voldaan aan de volgende (inhoudelijke) voorwaarden:

- er vindt door de voorgestelde ruimtelijke ingreep slechts een beperkte aantasting plaats van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en van de samenhang van de EHS;
- het initiatief moet uiteindelijk leiden tot een kwalitatieve en/of kwantitatieve versterking van de EHS in het betreffende gebied;
- bij een 'versterking van de EHS' is sprake van winst en moet meer gebeuren dan is verwoord in de regels voor behoud van kwaliteit bij de toepassing van het compensatiebeginsel;
- er vindt een zorgvuldige onderbouwing van de ruimtelijke ingreep op de gegeven locatie plaats, waarbij een afweging van alternatieven plaatsvindt;
- ter plekke worden zodanige maatregelen genomen dat er sprake is van een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

De spelregels voor de EHS zijn ook in de 'Beleidsregel concretisering ecologische hoofdstructuur' vastgelegd (Provincie Drenthe, 2008).

Omdat de planlocatie volgens het gemeentelijke bestemmingsplan deels een woonbestemming en deels een agrarische bestemming heeft, gelden de voorwaarden die gesteld worden aan compensatie (in de Compensatieverordening bos, natuur en landschap) door de gemeente De Wolden niet.

4.4.3 AANPAK VOOR HET VERVOLG

De planlocatie is gelegen in de EHS, maar heeft geen natuurfunctie. De ontwikkelingen vinden plaats binnen het perceel, waarop in de huidige situatie niet de gewenste natuurwaarde (droge heide) aanwezig is. De toename van de bouwmassa op het perceel leidt niet tot significante aantasting van de samenhang van de EHS.

Kortom: het is sterk de vraag in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling leidt tot significante aantasting van de EHS. Aanbevolen wordt om eerst in overleg te treden met de provincie, voordat verdere toetsing wordt uitgevoerd. Hierin moet de voorgenomen ontwikkeling en de noodzaak van toetsing en compensatie worden besproken.

5 BRONNEN

Flora

Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra en T. Westra, 1985 -1994. Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties deel 1 - 5. KNNV Uitgeverij / IVN.

Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. Atlas van de Drentsche Flora. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem / Werkgroep Florakartering Drenthe.

Amfibieën en reptielen

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

www.ravon.nl

Zoogdieren

Broekhuijsen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV Uitgeverij.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.

Vogels

Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Campbuisen, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij / KNNV Uitgeverij, Haarlem / Utrecht.

DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet.

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 - 2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Insecten

Bos, E., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (*Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea*). Nederlandse fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Dijkstra, A.C.J., J. de Vries en B.J. Hoentjen, 2003. Dagvlinders in Drenthe. Voorkomen en verspreiding 1990 - 2001. Uitgeverij PubliQue / Vlinderwerkgroep Drenthe.

Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Overige bronnen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) (2007); Ontwerp-aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Dwingelderveld

Ministerie van LNV (2008); Profielendocumenten

Ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ en de provincies (2007); Spelregels EHS

Provincie Drenthe (2008); Beleidsregel concretisering ecologische hoofdstructuur

Provincie Drenthe (2009); Concept beheerplan Natura 2000-gebied Dwingelderveld. Tauw & BügelHajema, in opdracht van provincie Drenthe

Provincie Drenthe (2010a); Omgevingsvisie Drenthe

Provincie Drenthe (2010b); Nota van Beantwoording Omgevingsvisie

Van der Hut, R.M.G., Brenninkmeijer, A., Bijkerk, W., Van der Heijden, E., Hoekema, F. & Schut, J. (2006); Ecologische toetsing van het verbindingsalternatief in de planstudie Schiphol Almere. Passende beoordeling Naardermeer en Voortoets Oostelijke Vechtplassen. Geciteerd in Van der Hut et al., 2010

Van der Hut, R.M.G., Bruinzeel, L. & Stoker, O. (2010); Voortoets Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Steenwijkerland. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, in opdracht van Gemeente Steenwijkerland. A&W-rapport 1568

Websites:

-<http://www.dewolden.nl/index.php?mediumid=8&pagid=1427&stukid=19>

-www.waarneming.nl

-www.telmee.nl

-Kaarten op www.drenthe.info

-Kaartenmachine beschermde natuurgebieden: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx. (Ministerie van EL&I, 2011)

Diversen:

Foto's T. Wiersma

Google Earth Pro. 2009 Tele Atlas.

Overige informatie aangeleverd door de opdrachtgever

BIJLAGE I FLORA- EN FAUNAWET

Wetsartikelen

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Beschermingscategorieën

De Flora- en faunawet in samenhang met het Besluit en de Regeling beschermde dier- en plantensoorten biedt de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstellingen en ontheffingen van die verboden, mits aan voorwaarden wordt voldaan. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Licht beschermde soorten. Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Matig beschermde soorten. Dit betreft soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling of ontheffing wordt verleend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, als volgens een door de Minister van LNV (thans EL&I) goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Als niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, zal voor deze soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Deze ontheffing wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten (de zogenaamde lichte toets).

Zwaar beschermde soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, alsmede soorten die voorkomen op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn alsmede de van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Een ontheffing met betrekking tot deze soorten wordt verleend als wordt voldaan aan drie criteria: 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten; 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; 3) er is geen andere bevredigende oplossing. Aan de alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zogenaamde uitgebreide toets.

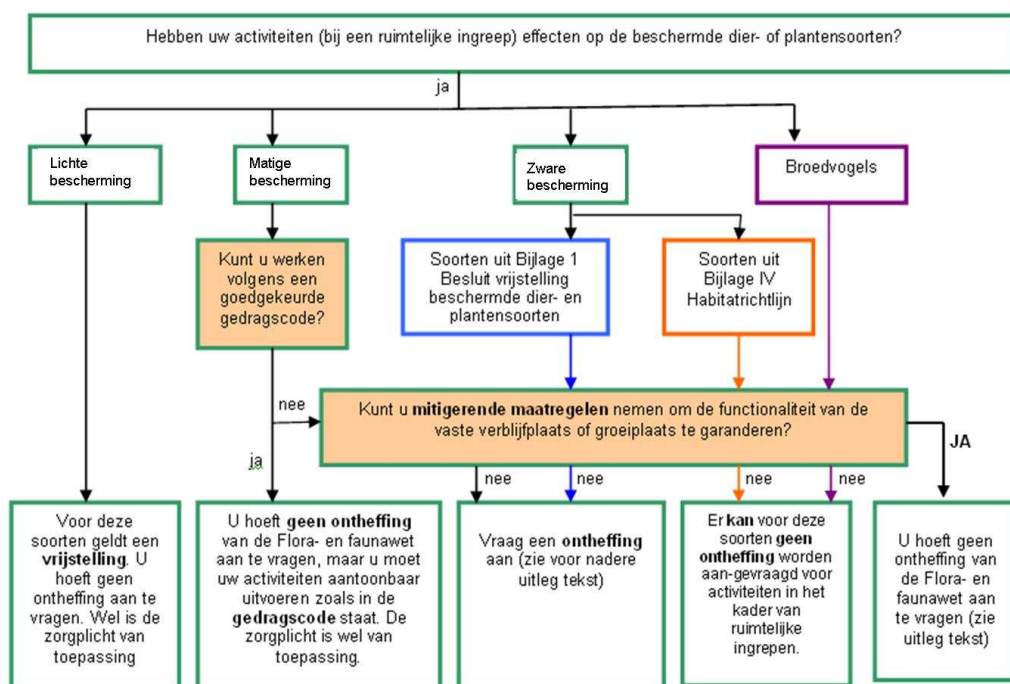
Broedvogels Voor vogels, evenals voor diersoorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bepaalde soorten die bij amvb zijn aangewezen, geldt ingevolge de Flora- en wet het zwaardere beschermingsregime. Dit beschermingsregime is aan de orde bij de ontheffingverlening. Werkzaamheden waarbij nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden be-

schadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord, zijn op grond van artikel 11 Flora- en faunawet verboden. Voor veel vogels wordt aangenomen dat zij alleen tijdens het broedseizoen een nestplaats respectievelijk een vaste rust- en verblijfplaats hebben en buiten deze periode niet. Om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het verbod van artikel 11 Flora- en faunawet, dient in dat geval het broedseizoen te worden ontzien. Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen respectievelijk hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen dan ook jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11. De vogelsoorten waarvoor dit geldt, zijn door de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I vermeld op de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van augustus 2009. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met de verbodsbepaling van artikel 11 Flora- en faunawet. Indien aantasting of versterking van de nestplaats of de vaste rust- en verblijfplaats niet te voorkomen is, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET

Stroomschema

Op 26 augustus 2009 is door het toenmalige ministerie van LNV een aangepast beoordelingsschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd (Min. LNV, 2009). Centraal in deze beoordelingswijze staan de mitigerende maatregelen waarmee de functionele leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moet blijven. Pas als de effecten van de beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gemitigeerd kunnen worden, is er in het kader van de Flora- en faunawet sprake van een ontheffingsplicht. In het stroomschema in figuur A is de beoordelingswijze voor soorten met een verschillend beschermingsregime uitgewerkt.



Figuur A. Stroomschema van de werking van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen (op basis van: ministerie van LNV, 2009).

Mitigatie als uitgangspunt

Als er bij de effectenbeoordeling van een activiteit is vastgesteld dat negatieve gevolgen op beschermde soorten kunnen optreden (dat wil zeggen: overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 8 t/m 12 in de Flora- en faunawet), zijn vervolgstappen aan de orde. Met uitzondering van de categorie 1 soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, staat het treffen van mitigerende maatregelen aan de orde.

gerende maatregelen hierbij steeds centraal. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen van een activiteit. Onder mitigatie valt bijvoorbeeld het aanpassen van de planning van de werkzaamheden op de aanwezigheid van beschermde soorten, het wegvangen van dieren voorafgaand aan werkzaamheden of het aanbieden van alternatieve verblijf- en foerageerplekken.

De mitigerende maatregelen zijn voldoende als de functionaliteit van het leefgebied continu behouden blijft. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Het leefgebied omvat naast een voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats ook de foerageergebieden en de migratieroutes die nodig zijn om de verblijfplaats te gebruiken.
- Ook een tijdelijke achteruitgang als gevolg van de activiteit is niet toegestaan. De mitigatie moet dus al werken op het moment dat het negatieve effect van de activiteit optreedt.
- Over het succes van de mitigerende maatregel dient een hoge mate van zekerheid te bestaan. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden door wetenschappelijk onderzoek of aantoonbare praktijkervaringen.

Procedures per beschermingscategorie

Uit figuur A. blijkt dat er bij elke beschermingscategorie op een andere manier invulling gegeven kan worden aan de mitigatie van effecten.

Licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Er geldt geen mitigatieverplichting. Wel is de zorgplicht van toepassing. Deze plicht houdt in dat iedereen bij al zijn handelen nadelige gevolgen voor alle in het wild levende dieren en planten zoveel mogelijk moet voorkomen. Het onnodig toebrengen van schade is niet toegestaan.

Matig beschermde soorten. Voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan bij matig beschermde soorten worden teruggegrepen op een goedgekeurde gedragscode (of eventueel zelf een gedragscode worden opgesteld). Gedragscodes worden opgesteld door sectoren (zoals waterschappen, gemeenten of de bouwsector) en ter goedkeuring voorgelegd aan Dienst Regelingen. Iedereen kan gebruik maken van deze gedragscodes voor zover de betreffende activiteit en het effect hiervan op beschermde soorten in de gedragscode zijn opgenomen. De situatiespecifieke uitwerking van de mitigatie moet dan worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Als geen gedragscode beschikbaar is, geldt de werkwijze zoals bij zwaar beschermde -soorten is beschreven.

Zwaar beschermde soorten. Het werken volgens een gedragscode is bij zwaar beschermde soorten niet toegestaan. De mitigerende maatregelen moeten in dit geval worden vastgelegd in een activiteitenplan. In de praktijk zullen de mitigerende maatregelen die in een activiteitenplan worden vastgelegd veel overeenkomst vertonen met een werkprotocol voor matig beschermde soorten. Een wezenlijk verschil is dat er geen goedkeuring van Dienst Regelingen aan een activiteitenplan ten grondslag ligt. Formeel is deze goedkeuring niet nodig; met de uitvoering van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten immers voorkomen. Het Ministerie van EL&I adviseert echter wel om het activiteitenplan ter beoordeling aan Dienst Regelingen voor te leggen. Een positieve afwijzing van de aanvraag van Dienst Regelingen verkleint de kans op vertraging, bijvoorbeeld als er iemand bezwaar maakt tegen de plannen.

Vogels. Voor broedvogels bestaat de mitigatie in de regel uit het ontzien van de broedtijd of het treffen van maatregelen om te voorkomen dat vogels in het plangebied tot broeden komen. Voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats is daarnaast een omgevingscheck vereist. Hierbij moet worden vastgesteld of de soort zelfstandig in de omgeving een vervangend nest kan vinden. Is dat niet het geval dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Als ook dat niet mogelijk is, geldt er een ontheffingsplicht.

Ontheffingsplicht

Op het moment dat de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten met het uitvoeren van mitigerende maatregelen niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een ontheffingsplicht. De aanvraag voor een ontheffing, of bij een WABO-procedure voor een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen, wordt door Dienst Regelingen op de volgende criteria beoordeeld:

1. De gunstige staat van instandhouding van de soort
2. Is er sprake van een wettelijk belang (niet voor matig beschermde soorten)
3. Is er een alternatieve oplossing (niet voor matig beschermde soorten).

Dienst Regelingen zal beoordelen of het wettelijk belang zwaarder weegt dan overtreding van de verbodsbepalingen.

Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (dit betreft een aantal van de zwaar beschermde soorten, waaronder alle vleermuizen) alsmede voor broedvogels geldt dat ruimtelijke ingrepen geen wettelijk belang zijn voor een ontheffing. Er dient sprake te zijn van een zwaarder belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of grote redenen van openbaar belang. Als dit zwaardere belang niet aanwezig is, is voor deze soorten het uitvoeren van voldoende mitigerende maatregelen de enige manier om doorgang aan het initiatief te kunnen geven.

Rode lijsten

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Deze lijsten omvatten verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige planten en dieren in Nederland, verdeeld over achttien soortgroepen. Maatgevend voor plaatsing op deze lijst is mede de mate van afname van een soort in de afgelopen jaren. De Rode lijst biedt echter geen bescherming zoals de Flora- en faunawet dat doet. Voor het Ministerie van LNV zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie streeft ernaar dat een volgende Rode lijst, die per soortgroep elke tien jaar verschijnt, kleiner zal zijn dan de huidige lijst. Hiertoe stimuleert het Ministerie dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties mag worden verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten (Ministerie van LNV, 2004). In de Rode lijst worden diverse categorieën onderscheiden:

- ernstig bedreigd (EB): zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- bedreigd (BE): sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- kwetsbaar (KW): matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- gevoelig (GE): stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

september 2011

Vormgeving:
Joop Striker, Assen